

Црно на бело: Документи о Црној Гори, потврда да у осећању и понашању предака није било - грешке

Изложба „Црна Гора: народ, језик, црква кроз историјска документа“ Матице српске – друштва чланова у Црној Гори, која се отвара 10. јуна у Библиотеци града Београда, црно на бело је документована потврда аутентичности осећања утиснутог у колективно памћење, поручују њени организатори.

Према речима аутора изложбе Јована Б. Маркуша, реч је о изложби докумената која представља сведочанство о томе да „никакве грешке у осећању и понашању наших предака никада није ни било.“

Српство није мит и заблуда старих Црноограца

„Српство није мит нити заблуда старих Црногораца. Није ни скуп предрасуда наших предака нити митомански начин размишљања и расуђивања наших праотаца. Српство је по природи ствари духовни извор и историјска утока патријархалне Црне Горе, која живи у нашим успоменама, предањима, епским песмама и архивским списима. Српство у Црној Гори није никад било синоним за православље већ је под своје покровитељство окупљало све поданике Књажевине (Краљевине) Црне Горе који су говорили српским језиком као

матерњим језиком и који су реално били српског етничког порекла, без обзира на различитост вјероисповијести“.

Маркуш подсећа да је „појмовна збрка“ настала у функцији идеологије и дневне политике и да она изазива многе недоумице.

„Ни у једном народу, нити у једном времену, није било оволико збрке и нихилизма, оличених у одрицању од сопственог идентитета. Већ дуже време пристајемо на неодговорност, која је прожела наш дух. Та неодговорност је нарушила наш етос и доприноси да лаж постаје истина, а ћутање на све бројније фалсификате врлина“, подсећа аутор ове поставке.

С уверењем да изворна документа не могу бити оно што идеологија и политика жели, него оно што они стварно значе, поставка у Библиотеци града показује документима поткрепљену одлучност да се прецима не сме одрицати оно што су били и како су се осећали.

„Веродостојна историјска докумената која стављамо јавности на увид, само су мали дио богате архиве коју поседујемо. Ови документи имају снагу аксиома о којима се не расправља. Они се могу одбацити, као што се, нажалост, и дешава у нашем времену, кад поједини остају привржени виртуелној историји и виртуелном идентитету народа којем припадају и чијег идентитета се на тај начин одричу. Изложба је само покушај и подстицај да се прикупља и сачува грађа о језику, народности и цркви. Жеља је да ово буде прича чињеница и докумената о нашој злој судбини и лутањима у другом делу двадесетог и почетком двадесет првог века. То је само део испуњавања дуга према нашим часним и светлим прецима и давање историјског путоказа нашем потомству и савременицима. Ово није политизација историје, већ одбрана од беспримјерне политизације. Ово није ствар политике, већ етике. Када су у питању чињенице и документа, њих не можемо променити и прилагодити разним укусима, и она остају као трајна сведочанства о прошлим временима“, закључује у тексту каталога изложбе Јован Б. Маркуш.

Међу експонатима који својим аутентичним садржајем документују вековну историју Црне Горе налази се и извештај из 17. века мисионара Ђованија Пасквалија о својој мисији у „епархији српског епископа“ који за места подведена под цетињску епархију каже да у њима живи око 7.000 „Срба шизматика“ и око 1000 муслимана. Ту је и Законик Данила Првог, „књаза и господара Слободне Црне Горе и Брда“, који је установљен 1855. године на Цетињу, а у ком пише да „ у овој земљи нема никакве друге народности до једино српске и никакве друге вјере до једине православне источне...“.

Ту је и факсимил странице „Гласа Црногорца“ из 1913. са одговором краља Николе на захтев Аустроугарске да јој се уступи Ловћен: „Брдо Ловћен је Олимп српски, споменик је подигнут Божјом руком слободи и њезиним бранитељима...“

Важан део поставке чине и службене исправе и документа, нарочито из времена независне и међународно признате државе – Краљевине Црне Горе. У њима се види да су њихови власници били народности – српске, вере – православне и поданства црногорског.

У једној од Читанки за други разред основних школа из 1897. године, између осталог, пише:

„Дјецо! Вас је Србин родио, па с тога се ви Срби зовете. То ћете име ви до смрти носити, њим ћете се пред свијетом дичити, и ако ко науми да вам мјесто њега друго какво име наметне, ви ћете онда прије умријети, него то допустити“.

Да су Црногорци писали да су по народности Срби сведочи и „Познавање закона“, приручник издат 1914. године у коме се објашњава зашто не може да се користи назив „црногорски народ“: „Ми не би никако могли употријебити назив „црногорски народ“ и смислу народности, пошто су Црногорци по народности Срби, а црногорске народности не постоји“. Аутори овог приручника су Живко Драговић, члан Државног савета и народни посланик, и Љубомир Бакић, министар правде у влади Јанка Вукотића.

Уз школска сведочанства из којих се јасно види да је као језик уписиван – српски, на изложби се налази и текст из „Цетињског вијесника“ који говори о томе да Аустријанци „у слободној српској држави Црној Гори“ не поштују званично писмо:

„Не поштују ћирилицу. Добијамо ову оправдану жалбу: Агенција Аустрискога

Лојда у Бару врши преписку латиницом. Чуди нас, да већ из трговачког уобичајеног такта не пишу писменом, које у земљи влада. Али без обзира на ту врсту обавеза, има и јачих обавеза, да се у слободној српској држави Црној Гори – гдје је обавезна ћирилица с њоме мора и Лојд служити, јер када би се то по њима на вољу пустило, онда би до скоро почели нам писати и турски, или можда каквим новопронађеним арнаутским писменима. О овоме ће позвани пресудити али зато ипак ми нијесмо смели прешутјети“, бележи „Цетињски Вјесник“ бр. 109 из 1912. године.

Занимљив део ове документоване историје Црне Горе чине и ватиканска документа. У једном од њих из 1640. године, папски мисионар Франческо Леонарди прилаже попис српских православних епархија које припадају Пећкој патријаршији. Из његових документа се види да је Митрополија црногорска 1640. године део Пећке патријаршије тј. Српске православне цркве.

„Изложба ‘Црна Гора – народ, језик, црква кроз историјска документа’ својим садржајем пружа велики допринос духовној и националној обнови колективне народне свести у Црној Гори која се више од седамдесет година систематски руши и фалсификује. На изложби је прикупљена разнородна, нама доступна грађа која говори о језику, народности и цркви у Црној Гори и која неоспорно указује на српски карактер Црне Горе. Веродостојни материјал нам пружа слику утемељености српског националног идентитета на простору данашње Црне Горе, од средњег века по до средине XX века...“, бележи о изложби др Васиљ Јововић, док свештеник Гојко Перовић, ректор Богословије Светог Петра Цетињског, подсећа да Маркушева збирка историјских документа није сабрана са намером да неког убеђује, нити да са неким полемише – већ да јасно и разговетно покаже разлоге због којих велики број грађана Црне Горе не жели и не може да раздваја „српство“ од „црногорства“.

„Аутор овог зборника и уређивачки одбор Матице српске, оваквим подухватом желе да сачувају легитимитет и право на грађанско постојање – традиционалног црногорског идентитета, који је одувек био истовремено и српски. Овакво виђење Црне Горе не искључује нити спори право савременим покољењима да, из својих разлога, модификују и модернизују, па чак и преиначе, оно што је традиционално – у складу са старом грчком лозинком како ‘све тече и све се мења’. Не мења се баш све. Једна ствар непобитно остаје. А то су протекла збивања и сведочанства прошлости. Она су таква каква су, а напредак и квалитетан развој друштва у коме живимо условљен је

а моћ да

mirtropolija.com